

Ekonomie II

Model IS-LM. Fiskální a monetární politika Část II.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Název projektu: Inovace magisterského studijního programu Fakulty vojenského leadershipu

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/2.2.00/28.0326

Fiskální a monetární politika

Cílem této přednášky je pomocí modelu IS-LM vysvětlit různé aspekty účinnosti fiskální a monetární politiky a jejich kombinace, a tím současně demonstrovat význam modelu jako nástroje makroekonomické analýzy.

Obsah:

- ❖ Úvod – vymezení cílů a hlavního obsahu
- ❖ Fiskální politika a její účinnost
- ❖ Monetární politika a její účinnost
- ❖ Volba cíle centrální bankou (nominální zásoba peněz nebo úroková sazba)
- ❖ Závěr – shrnutí, úkoly k samostudiu

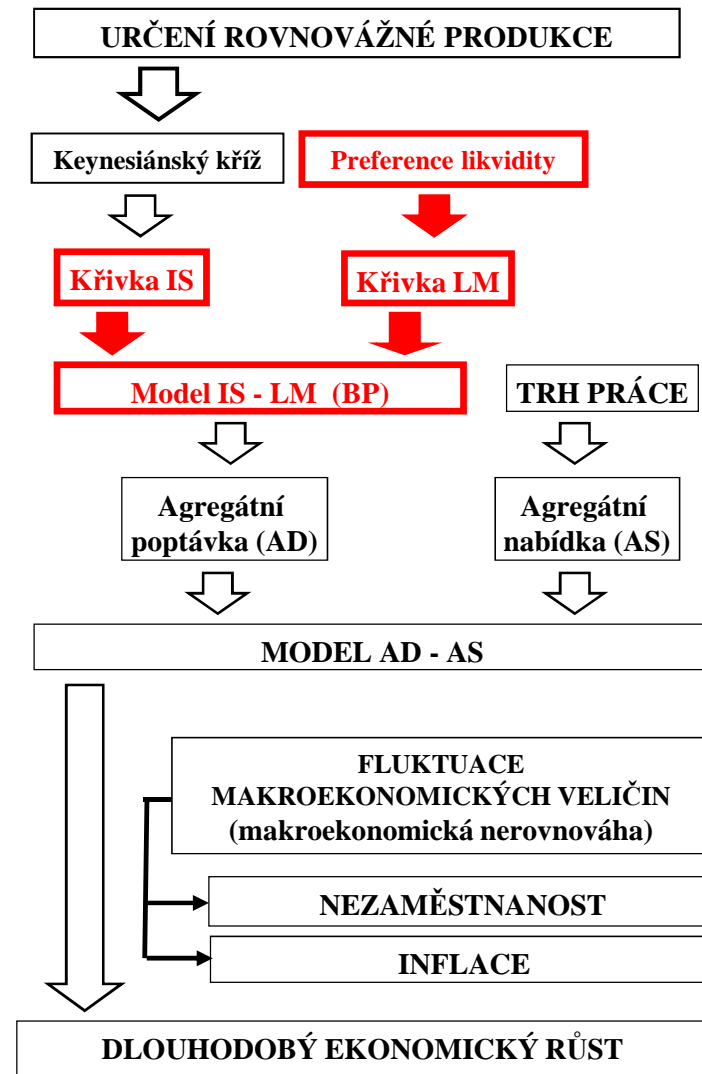

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

LOGICKÁ STRUKTURA MAKROEKONOMIE
TÉMA 2

Model IS-LM. Fiskální a monetární politika

Část II.
Fiskální a monetární politika

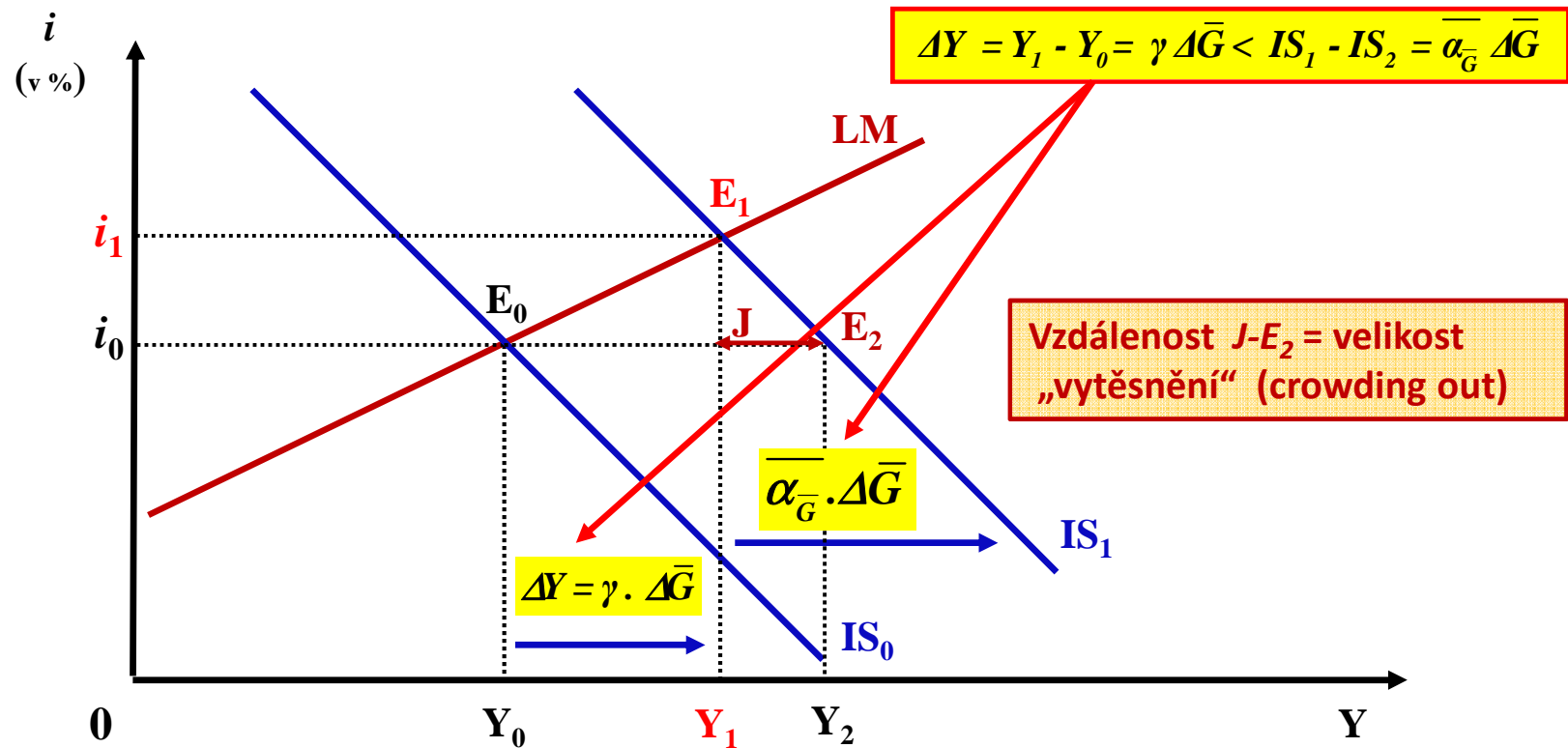
FISKÁLNÍ POLITIKA A JEJÍ ÚČINNOST

❖ *Fiskální expanze (restrikce) → vláda*

Cíl = *zvýšení rovnovážného produktu, resp. zaměstnanosti*

Složky: $\uparrow \bar{G}$ $\uparrow \bar{TR}$ $\downarrow \bar{TA}$ $\downarrow t$

Projevuje se skrze *křivku IS*

FISKÁLNÍ POLITIKA A JEJÍ ÚČINNOST

❖ Sklon křivky IS a LM a účinnost hospodářské politiky

1. Když **křivka LM** je **horizontální**, tj. $h \rightarrow \infty$, potom:

- fiskální expanze má **maximální** účinek
- vytěšňovací efekt je **nulový**

2. Když **křivka LM** je **vertikální**, tj. $h = 0$, potom:

- fiskální expanze má **nulový** účinek
- vytěšňovací efekt je **úplný**

3. Citlivost poptávky po penězích na důchod – k :

- **vysoké k snižuje** účinnost fiskální politiky

4. Křivka IS:

- čím **větší** je b , tím **nižší** je účinek fiskální expanze

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vytěšňovací efekt a fiskální politika („past na likviditu“)

$$L = kY - hi$$

$$h \rightarrow \infty$$

Fiskální expanze: $\Delta G_{ME} (\Delta A)$

Trh produkce

$$IS_0 \rightarrow IS_1 = \bar{\alpha}_G \cdot \Delta \bar{G}, \text{ resp. } \bar{\alpha}_A \cdot \Delta \bar{A}$$

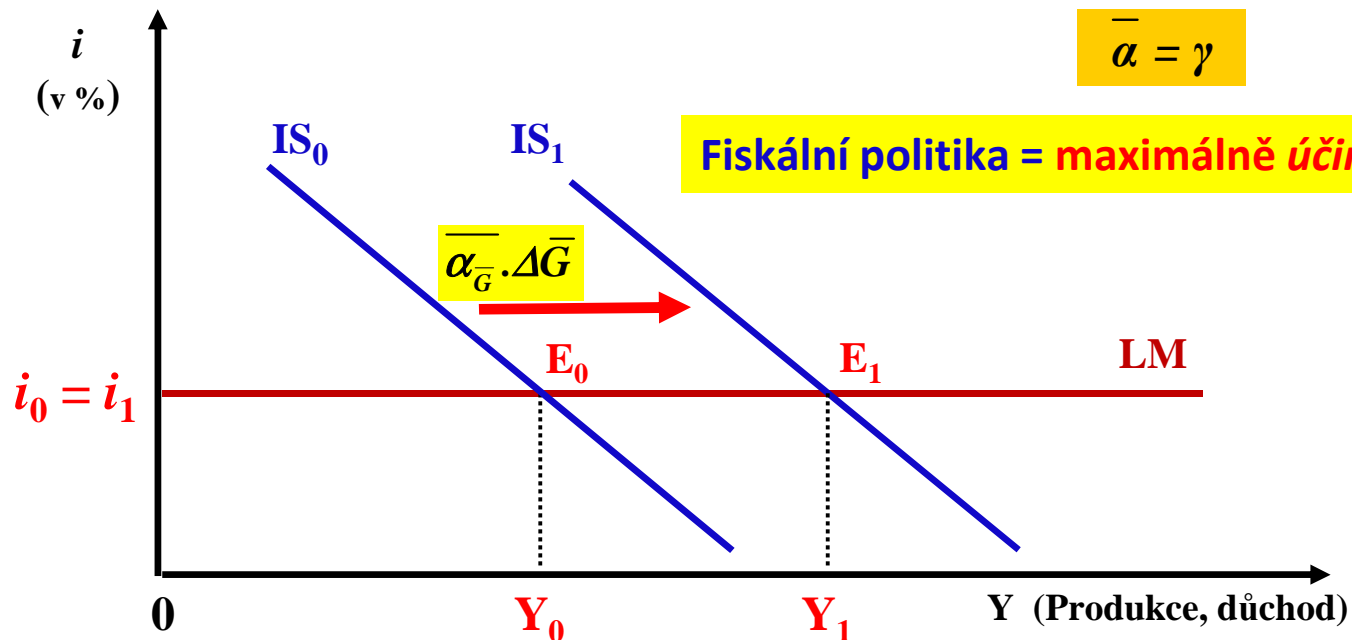
$$\Delta Y = Y_1 - Y_0$$

Trh peněz (aktiv)

$$h \rightarrow \infty, \quad i_0 = i_1,$$

$$\text{„CO“} = 0$$

$$\bar{\alpha} = \gamma$$

Vytěšňovací efekt a fiskální politika („klasický případ“)

$$L = kY - hi \quad \boxed{h = 0}$$

Fiskální expanze: $\Delta G_{ME} (\Delta A)$

Trh produkce

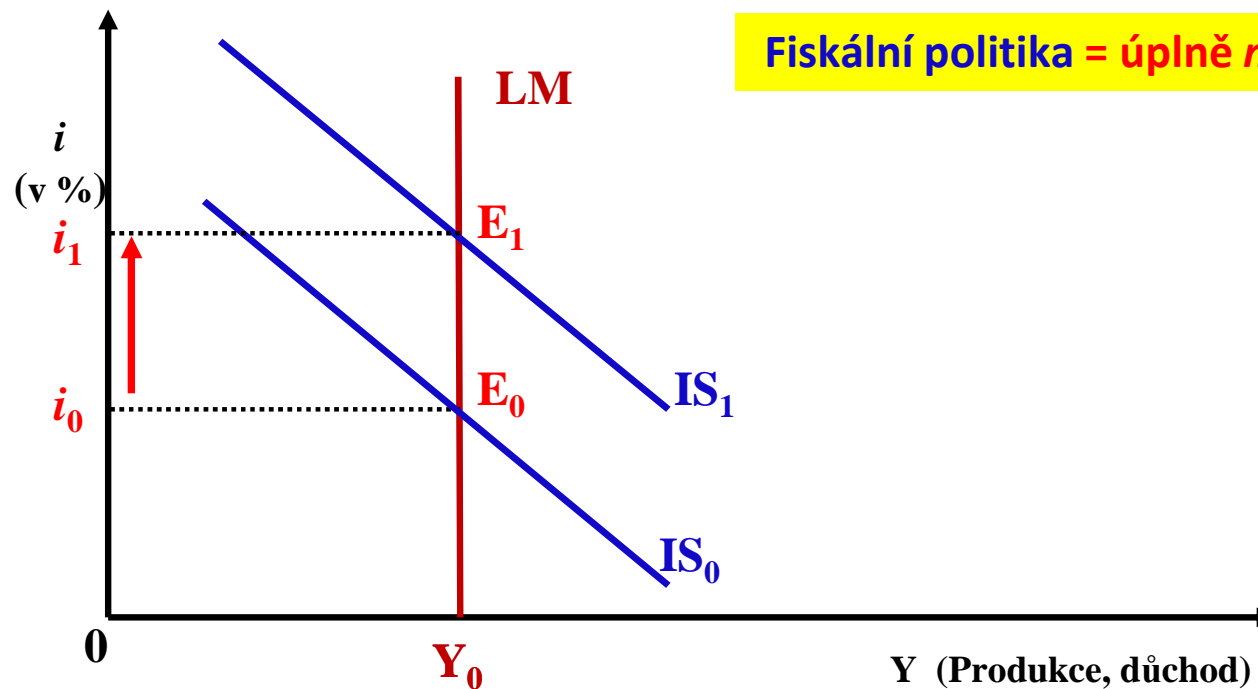
$$\Delta IS = 0$$

$$\Delta Y = 0$$

Trh peněz (aktiv)

$$h = 0, i_0 \rightarrow i_1$$

„CO“ = úplný

Fiskální politika = úplně neúčinná ($\Delta Y = 0$)

❖ *Monetární expanze (restrikce) → centrální banka*

Cíl = *ovlivnit úroveň Y_E , zaměstnanosti, míry inflace, platební bilanci*

Realizace monetární politiky: a) kontrolou nominální peněžní zásoby „ M “
b) kontrolou vývoje úrokové sazby „ i “

Monetární politika se projevuje skrze *křivku LM*

Účinnost monetární politiky:

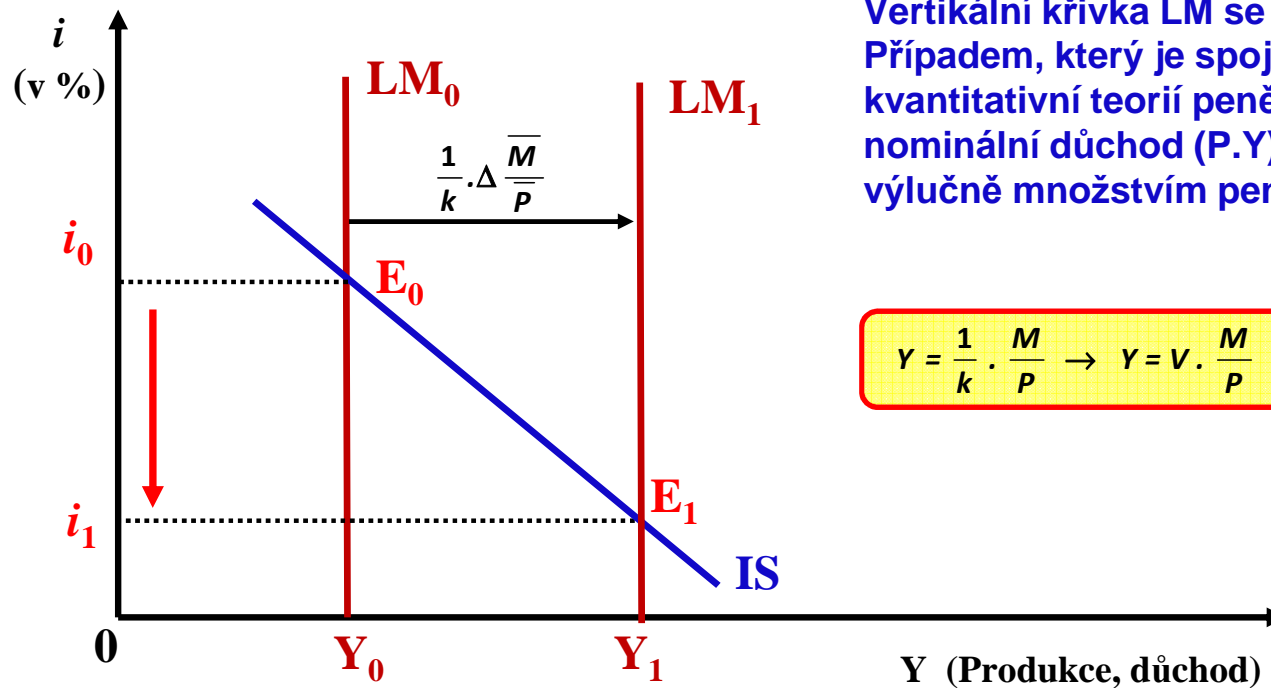
- a) je tím **větší**, čím **strmější** je **křivka LM**, tj. čím **nižší** je (h);
- b) je **maximální** tehdy, když $h = 0$; tj. **křivka LM je vertikální**.
- c) tím **větší** (menší), čím **plošší** (strmější) je **křivka IS**, tj. čím **vyšší** (menší) je (b) a čím **větší** (nižší) je $\bar{\alpha}$;
- d) **nulová**, když je **křivka IS vertikální**, tj. když je $b = 0$.

Monetární expanze (čistá) („klasický případ“)

$L = kY - hi$ $h = 0$ \longrightarrow Poptávka po penězích L je závislá jen na $k \cdot Y$

Monetární expanze: $\Delta \frac{\bar{M}}{P}$

Monetární politika = maximálně účinná ($\Delta Y > 0$)

Vertikální křivka LM se nazývá klasickým Případem, který je spojován s klasickou kvantitativní teorií peněz a závěrem, že nominální důchod ($P \cdot Y$) je determinován výlučně množstvím peněz.

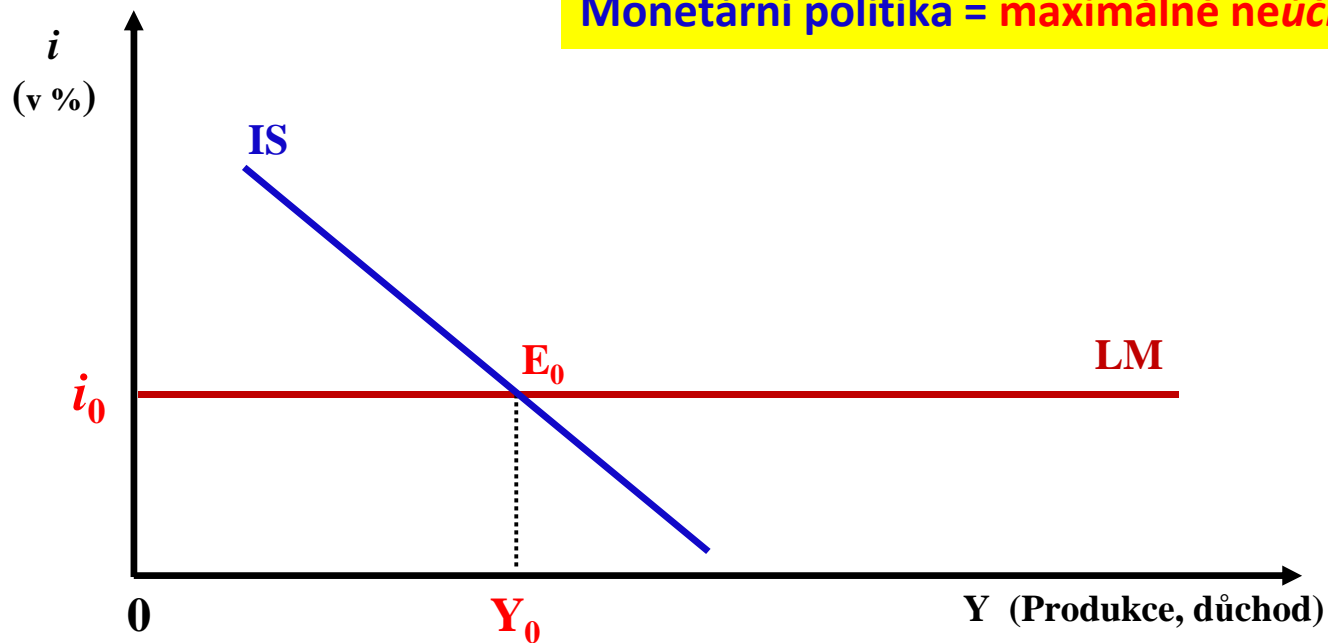
$$Y = \frac{1}{k} \cdot \frac{M}{P} \rightarrow Y = V \cdot \frac{M}{P} \rightarrow M = \frac{PY}{V}$$

Monetární expanze (čistá) („past na likviditu“)

$$L = kY - hi$$

$$h \rightarrow \infty$$

Monetární expanze: $\Delta \frac{\overline{M}}{P}$

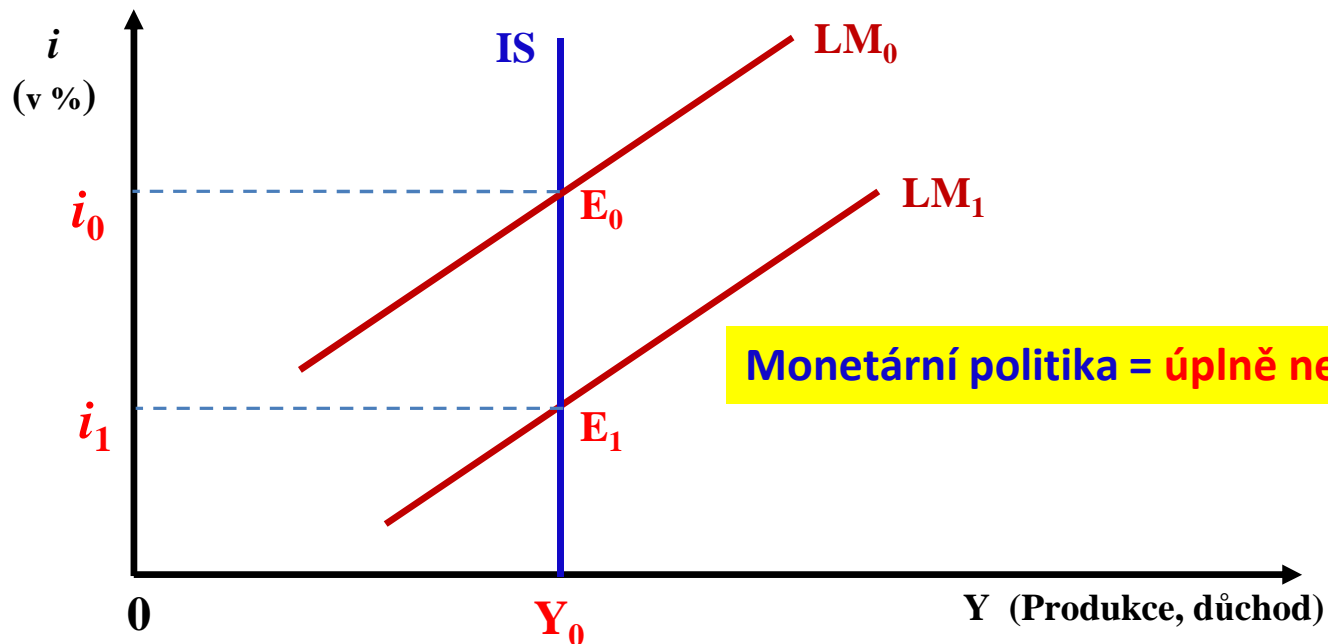
Monetární politika = maximálně neúčinná ($\Delta Y = 0$)

Monetární expanze (čistá) (při vertikální křivce IS)

$$L = kY - hi$$

Monetární expanze: $\Delta \frac{M}{P}$

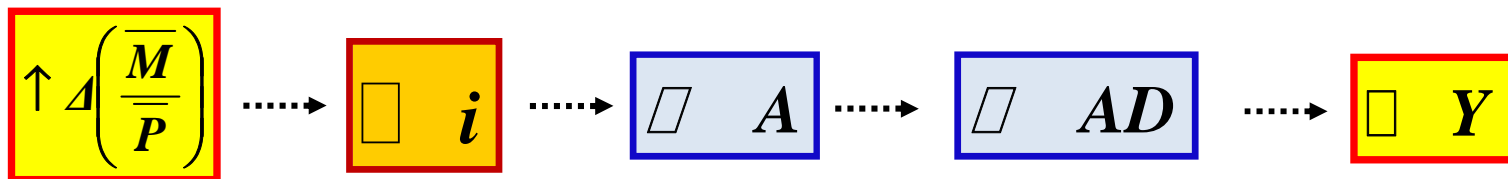
Poptávka po autonomních výdajích je úplně necitlivá na úrokovou sazbu $b = 0$, proto změna (pokles) i nestimuluje investory a spotřebitele k vyšším investicím.

Keynesiánský *transmisní mechanismus* monetární expanze (tzv. *keynesův efekt*)

Účinnost monetární politiky je kriticky závislá na následujících skutečnostech:

1. **Přírůstek reálných peněžních zůstatků** musí vést **ke změně struktury portfolia veřejnosti** a musí být doprovázen **snížením úrokové sazby (výnosů) z alternativních aktiv**.
2. **Změna úrokové sazby** musí být **významná**, aby vedla ke **zvýšení úrokově citlivých komponent autonomních výdajů** a tedy i **agregátní poptávky**.
3. **Zvýšení agregátní poptávky** musí vést **ke zvýšení úrovně rovnovážné produkce**.

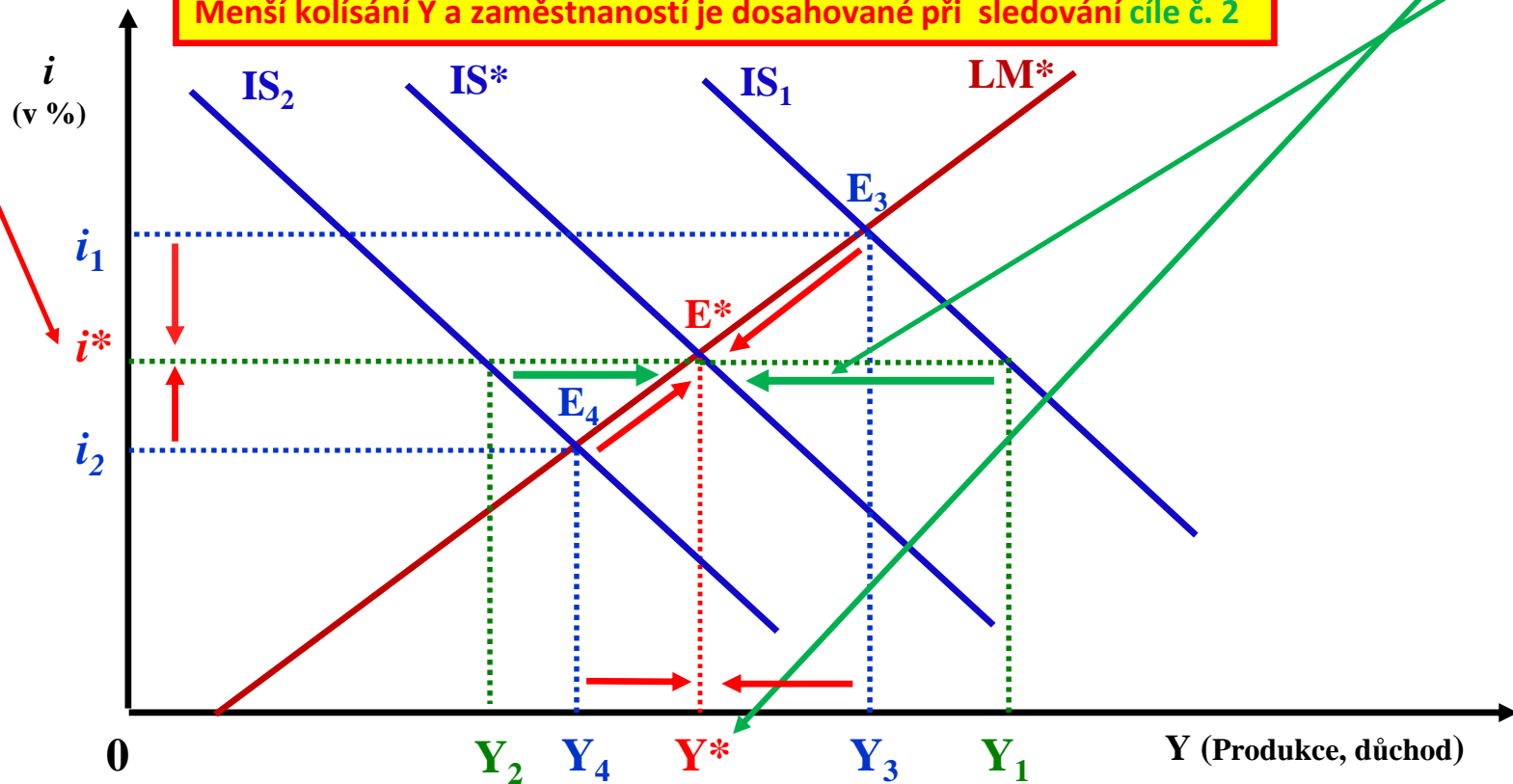
Monetární politika a rozpornost cílů centrální banky

(stabilní křivka LM a *nestabilní křivka IS*)

Cíl č. 1 – sledování žádoucí úrovně úrokové sazby ??? Cíl č. 2 – sledování žádoucí nominální zásoby peněz

Když $i_1 > i^* \rightarrow$ banka nakupuje OFA \rightarrow růst jejich cen a $\downarrow i$; a opačně.

Menší kolísání Y a zaměstnanosti je dosahované při sledování cíle č. 2

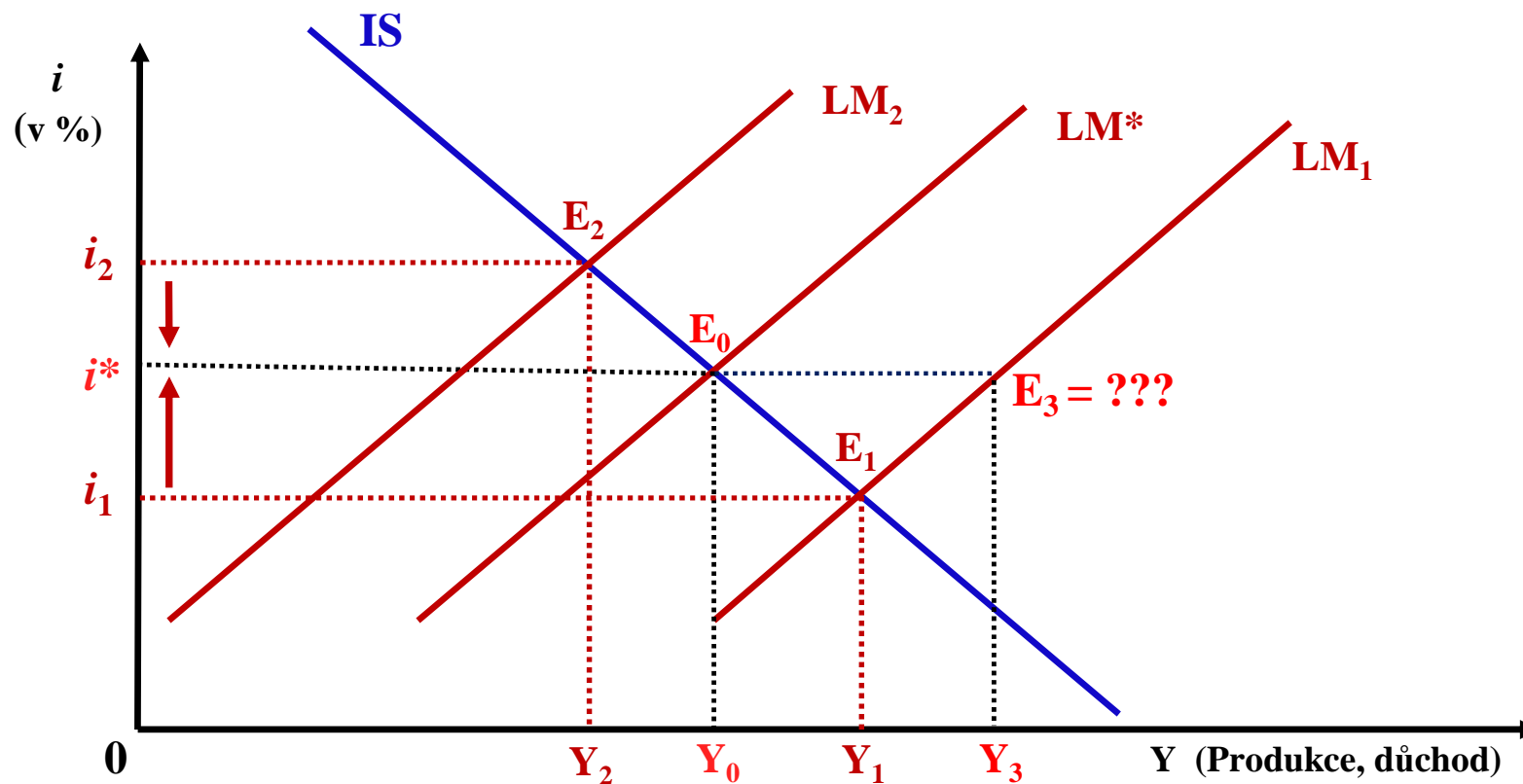
Monetární politika a rozpornost cílů centrální banky

(stabilní křivka IS a *nestabilní křivka LM*)

Kolísání LM v důsledku nestabilní L

Cíl – sledování žádoucí úrovně úrokové sazby i^*

Přizpůsobováním peněžní zásoby

KRITERIA VOLBY FISKÁLNÍ A MONETÁRNÍ POLITIKY A JEJICH KOMBINACE

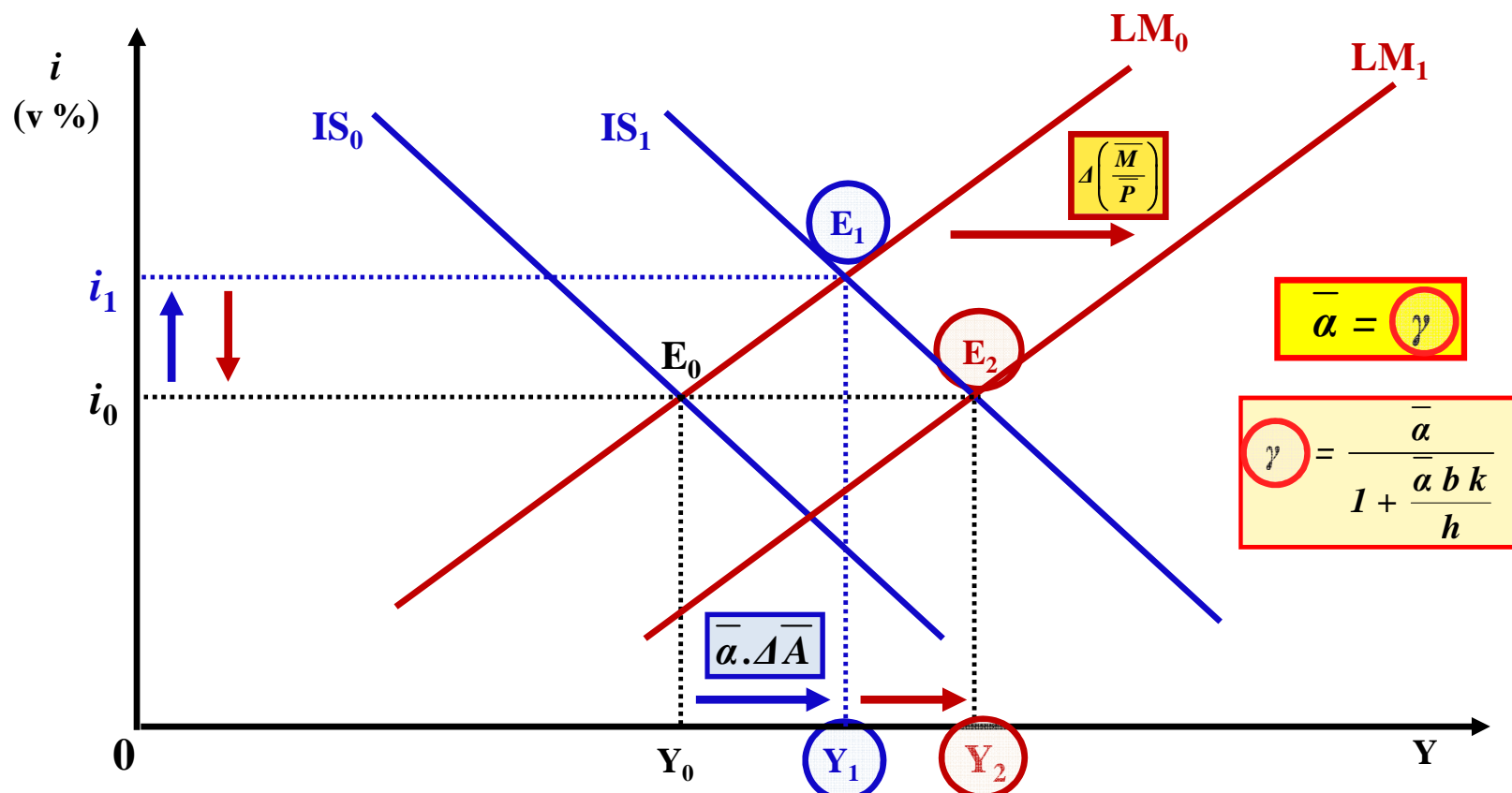
1. Fiskální expanze

$$\bar{\alpha} \cdot \Delta \bar{A}$$

2. Monetární expanze

$$\Delta \left(\frac{\bar{M}}{\bar{P}} \right)$$

Proces monetárního přizpůsobení (akomodaci) fiskální expanzi a vyloučení vytěšňovacího efektu

$$\bar{\alpha} = \gamma$$

$$\gamma = \frac{\bar{\alpha}}{1 + \frac{\bar{\alpha} b k}{h}}$$

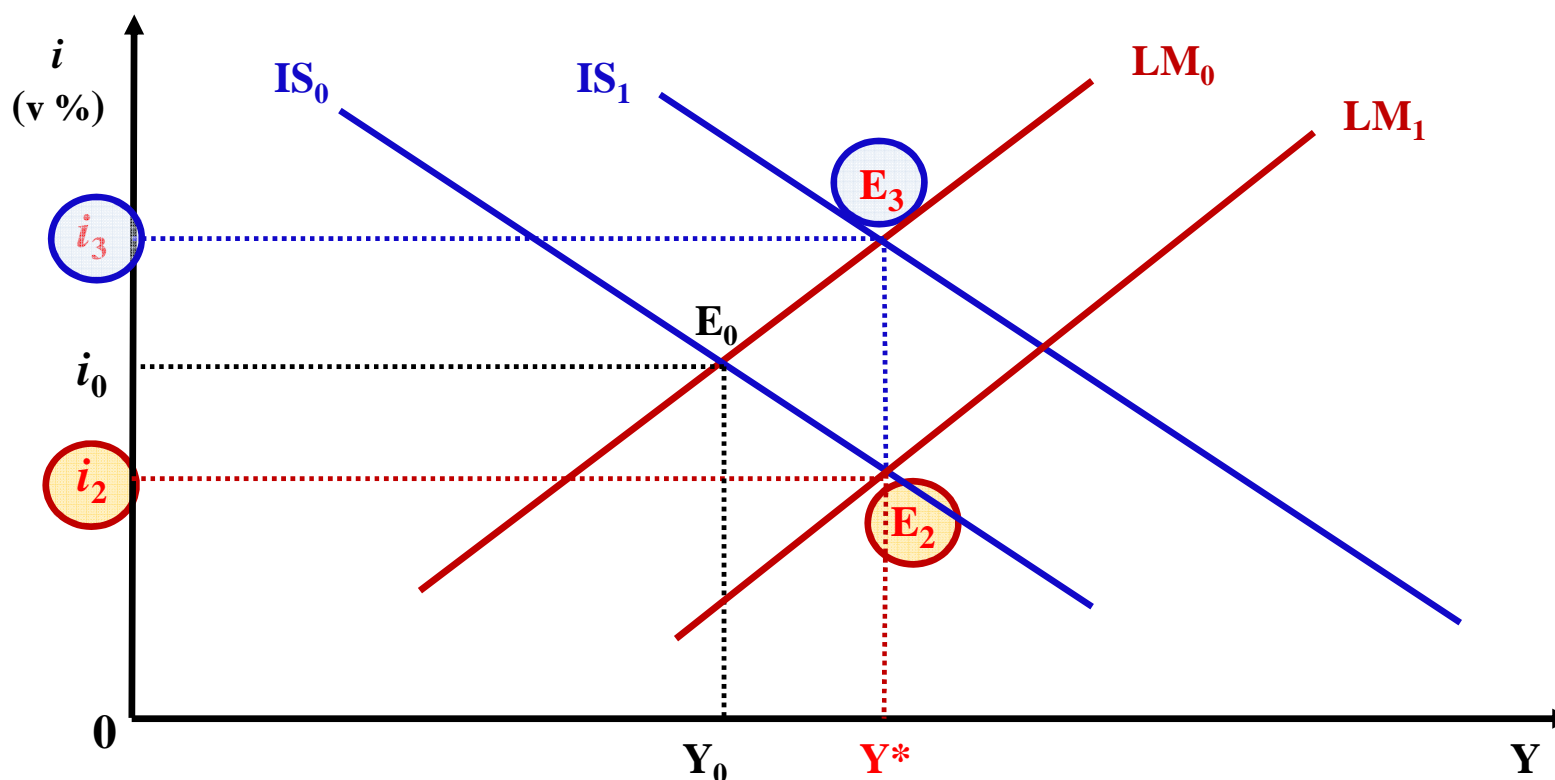
KRITERIA VOLBY FISKÁLNÍ A MONETÁRNÍ POLITIKY A JEJICH KOMBINACE

$Y_0 < Y^*$

Cíl centrální autority = stabilizace Y na Y^* ($Y_0 \rightarrow Y^* \rightarrow ???$)

a) monetární expanzí

b) fiskální expanzí

Literatura

Základní:

MACH, M. *Makroekonomie II pro inženýrské (magisterské) studium*, 1. a 2. část. Slaný: Melandrium 2001. ISBN 80-86175-18-9.

ŠTANCL A kol. *Základy teorie vojenskoekonomické analýzy*. 1. vyd. Brno: Monika Promotion, 2012. ISBN: 978-80-905384-0-5.

Doporučená:

MAITAH, M. *Makroekonomie v praxi*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN 978-80-7375-560-1

WAWROSZ, P., HEISLER, H., MACH, P. *Reálie v makroekonomii – odborné texty, mediální reflexe, praktické analýzy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012. ISBN 978-80-7275-848-0

OLEJNÍČEK, A. a kol. *Ekonomické řízení v podmínkách AČR*. 1. vyd. Uherské Hradiště: LV. Print, 2012. ISBN 978-80-260-3277-9.

ROMER, D. *Advanced Macroeconomics*. 3rd edition. New York: McGraw-Hill/Irwin, 2006. 678 p. ISBN 978-0-07-287730-4.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Úkoly pro samostatnou práci

Cvičení „Účinnost fiskální a monetární politiky“

1. Rozeberte závislost účinnosti fiskální politiky (expanze) na sklonu křivky LM a IS.
2. Vysvětlete vytěsňovací efekt fiskální expanze v ekonomické situaci „pasti likvidity“ a „klasického případu“ (řešte též graficky).
3. Pojednejte o podmínkách o cílech monetární politiky (expanze) a podmínkách její účinnosti.
4. Vysvětlete keynesiánský transmisní mechanismus monetární expanze.
5. Pojednejte o kritériích volby cíle centrální bankou, resp. uplatnění kombinace fiskální a monetární politiky za pomoci modelu IS-LM.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ